

SÖZLEŞMEDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HUKUK HAKKINDA KONVANSİYON

(19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da imzaya açılmıştır)^{1,2}

Çeviren: Doç. Dr. NURAY EKŞİ*

BAŞLANGIÇ

Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran YÜKSEK ÂKİT TARAFLAR,

Topluluk içinde, daha önce devletler özel hukuku alanında özellikle milletlerarası yetki ve mahkeme kararlarının tenfizi sahasında gerçekleştirilen, hukukların birleştirilmesi çalışmalarına devam etmek GAYRETİYLE,

Sözleşmeden doğan borçlara uygulanacak hukukla ilgili yeknesak kurallar oluşturma ARZUSUYLA,

---

* MU. Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ Çevirinin tümünde Konvansiyonun İngilizce metni esas alınmıştır. Konvansiyonun İngilizce metni için bkz. "Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations opened for signature in Rome on 19 June 1980,, Official Journal of the European Communities, (9.10.1980), L. 266, s. 1-18.

² Konvansiyon, 19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da Belçika, Almanya, Fransa, İrlanda, İtalya, Luxemburg ve Hollanda tarafından imzalanmıştır. Daha sonra 1981 yılında Danimarka ve İngiltere tarafından imzalanan Konvansiyon imzalandığı yer olması sebebiyle "Roma Konvansiyonu" ve imzalandığı yıl olması nedeniyle "1980 Konvansiyonu" olarak da anılmaktadır.

Fransa (1983), İtalya (1985), Danimarka ve Luxemburg (1986), Almanya (1987), Belçika ve İngiltere (1991)'nin onayından sonra Roma Konvansiyonu 1991 yılında yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Topluluğuna sonradan giren devletler "katılma konvansiyonları" ile Roma Konvansiyonuna ve bu Konvansiyonun yorumu konusunda Adalet Divanı'na yetki veren Protokollere taraf olmuşlardır. "1984 Katılma Konvansiyonu" ile Yunanistan; "1992 Katılma Konvansiyonu" ile İspanya ve Portekiz; "1996 Katılma Konvansiyonu" ile Avusturya, Finlandiya ve İsveç Roma Konvansiyonuna ve buna ilişkin Protokollere taraf olmuştur.

AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA ANLAŞMIŞLARDIR:

I. KISIM

KONVANSİYONUN UYGULAMA ALANI

Konvansiyonun Uygulama Alanı

Madde 1

1. Konvansiyondaki kurallar, farklı devletlerin hukukları arasında bir seçimin olduğu her durumda sözleşmelerden doğan borç ilişkilerine uygulanacaktır.
2. Bu kurallar aşağıda sayılan konularda uygulanmaz:
  - (a) işlem güvenliği için 11. madde ile getirilen istisna hariç, gerçek kişilerin ehliyeti veya statüsüne ilişkin sorunlar,
  - (b) – vasiyetname ve mirasa,
– evlilik mallarından kaynaklanan mülkiyet haklarına,
– gayrisahih nesepli çocuğun nafaka borcu da dahil neseb, evlilik, velayet ve aile hukukundan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerle ilişkin akdi borçlar,
  - (c) poliçe, bono ve çek ile devredilebilir niteliğinden kaynaklandığı kapsamda diğer kıymetli evraklardan doğan borçlar,
  - (d) tahkim anlaşmaları ve mahkemenin seçimine ilişkin anlaşmalar,
  - (e) tescil veya diğer bir şekilde kuruluşu, ehliyetleri, iç organizasyonları, tasfiyeleri, organ ve üyelerinin tüzel kişi veya ortaklığın borçlarından kişisel sorumlulukları gibi şirketler ve diğer ortaklıklar ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlara ait hukukun uygulandığı konular,
  - (f) temsilcinin, temsil olunanı veya şirketin veya ortaklıkların veya tüzel kişiliği olmayan bir kuruluşun organının üçüncü kişilerle bağlayıcı işlem yapıp yapamayacağına ilişkin sorunlar,

- (g) trustın kuruluşu, kurucularla yararlananlar ve trust verilen arasındaki ilişkiler,
- (h) 14. madde saklı kalmak kaydıyla delil ve muhakeme.

3. Konvansiyondaki kurallar Avrupa Ekonomik Topluluğu üyelerinin topraklarında oluşacak riskleri kapsayan sigorta sözleşmelerine uygulanmaz. Riskin üye ülkelerin topraklarında meydana gelip gelmediğini mahkeme kendi iç hukukunu uygulayarak belirleyecektir.

4. Bir önceki paragraf reasürans sözleşmelerine uygulanmaz.

Üye Olmayan Devletlerin Hukuklarının Uygulanması

Madde 2

Bu Konvansiyondaki kuralların belirlediği hukuk, âkit tarafın hukuku olsun veya olmasın uygulanacaktır.

II. KISIM

YEKNESAK KURALLAR

Seçim Serbestisi

Madde 3

1. Sözleşmeye uygulanacak hukuk taraflarca seçilir. Seçim, açık olabileceği gibi sözleşmede yer alan ifadelerden ve halin özelliklerinden ma-kul bir şekilde anlaşılacak kaydıyla zımnî de olabilir. Taraflar seçimlerinde, seçilen hukukun sözleşmenin tamamına veya bir kısmına uygulanacağını kararlaştırabilirler.

2. Taraflar, her zaman sözleşmeyi, bu madde kapsamında önceden yapılan seçim sonucunda veya Konvansiyonun diğer hükümlerine göre daha önce onu idare eden hukuktan başka bir hukuka tâbi kılabilirler. Sözleşmenin yapılmasından sonra uygulanacak hukukla ilgili olarak taraflarca yapılacak değişiklikler 9. maddede belirtilen hukuka uygun olarak

yapılmış sözleşmenin şekli geçerliliğini ve üçüncü kişilerin haklarını ihlâl edemez.

3. Taraflarca yabancı bir hukukun seçilmesi gerçeği, bu seçim yabancı bir mahkemenin seçimi ile tamamlansın veya tamamlanmasın, seçim zamanında akdi ilişkiyle ilgili diğer bütün unsurların bağlantılı olduğu ülkenin, anlaşmayla kendilerinden kaçınılamayacak hukuk kurallarının – ki bunlar bundan sonra "müdahaleci kurallar" olarak adlandırılacaktır – uygulanmasını bertaraf edemez.

4. Uygulanacak hukuk konusunda tarafların iradesinin varlığı ve geçerliliği 8, 9 ve 11. maddelerdeki hükümlere göre belirlenecektir.

Seçimin Yokluğu Halinde Uygulanacak Hukuk

Madde 4

1. Sözleşmeye uygulanacak hukuk taraflarca 3. maddeye uygun olarak seçilmemişse, sözleşmenin en yakın irtibatlı olduğu ülkenin hukuku tarafından idare edilir. Bununla beraber, sözleşmenin ayrılabilir bir bölümü diğer bir ülke ile daha yakın irtibata sahipse, istisnaen, bu ülkenin hukuku uygulanır.

2. Bu maddenin 5. paragrafındaki hüküm saklı kalmak üzere, sözleşmenin yapıldığı anda karakteristik edim borçlusunun mutad meskeninin bulunduğu ülke; tüzel kişilik kazanmış veya kazanmamış kuruluşlarda ise merkezi idarelerinin bulunduğu ülke ile sözleşmenin en yakın irtibatlı olduğu farzedilir. Bununla beraber, sözleşme, taraflardan birinin ticareti veya mesleği gereği yapılmışsa, esas işyerinin bulunduğu ülke; sözleşmede yer alan ifadelerden ifanın esas işyerinden başka bir işyerinde yerine getirileceği anlaşılıyorsa bu iş yerinin bulunduğu ülkeyle sözleşme yakından irtibatlıdır.

3. Bu maddenin 2. paragrafındaki hükme rağmen sözleşmenin konusunun bir gayrimenkul maldaki hak veya bu mal üzerindeki hakkın kullanımı ile ilgili olması halinde, sözleşmenin taşınmazın bulunduğu ülke ile en yakın irtibatlı olduğu farzedilecektir.

4. Menkul malların taşınması sözleşmesi 2. paragraftaki karineye tâbi

değildir. Böyle bir sözleşmede, eğer sözleşmenin kuruluşu anında taşıyıcının esas iş merkezinin bulunduğu ülke aynı zamanda onun yükleme ve boşaltma yaptığı ülke ise veya gönderenin esas iş yeri burada bulunmaktaysa, sözleşmenin bu ülkeyle en yakın irtibata sahip olduğu farzedilecektir. Bu paragrafın uygulanmasında tek sefer charter partileri ve temel amaçları menkul malların taşınması olan diğer sözleşmeler, taşıma sözleşmeleri olarak muamele göreceklendir.

5. Eğer karakteristik edim belirlenemiyorsa 2. paragraf uygulanmayacaktır; ve sözleşmenin başka bir ülke ile daha sıkı irtibatlı olduğu sözleşmenin şartlarından bir bütün olarak anlaşılıyorsa 2, 3 ve 4. paragraftaki karineler göz ardı edilecektir.

Belirli Tüketici Sözleşmeleri

Madde 5

1. Bu madde, konusu, meslek ve ticareti dışında kabul edilen bir amaçla bir kişiye (tüketiciye) mal veya hizmetlerin sunulması veya bu amaçla kredi temini olan sözleşmelere uygulanır.

2. 3. maddedeki hükümlere rağmen, taraflarca seçilen hukuk tüketicinin mutad meskeninin bulunduğu ülke hukukunun müdahaleci kurallarının ona sağladığı korumadan tüketiciyi mahrum etme sonucunu doğurmaz:

- eğer sözleşme bu ülkede ona gönderilen özel bir davet veya ilân üzerine kurulmuş ve sözleşmenin kurulması için atılması gereken bütün adımlar bu ülkede atılmışsa; veya
- eğer diğer taraf veya onun temsilcisi tüketicinin siparişini bu ülkede almışsa; veya
- eğer sözleşme satım sözleşmesi ise, satıcının tüketiciyi satın almaya ikna etmek amacıyla bir gezi düzenlemiş olması kaydıyla tüketicinin bu gezi ile bulunduğu ülkeden bir başka ülkeye giderek siparişini orada vermesi.

3. 4. maddedeki hükümlere rağmen, bu maddenin uygulanacağı bir sözleşme, 3. maddeye uygun bir seçimin olmaması halinde, bu maddenin 2. paragrafında sayılan hallerde akdedilmişse, tüketicinin mutad meskeninin bulunduğu ülke hukuku tarafından idare edilir.

4. Bu madde aşağıdaki sözleşmelere uygulanmaz:

- (a) taşıma sözleşmesi,
- (b) tüketiciye, onun mutad meskeninin bulunduğu ülkeden başka bir ülkede münhasıran hizmet sunulması için yapılan sözleşmeler.

5. 4. maddedeki hükümlere rağmen, bu madde, belirli bir bedel karşılığında konaklama ve seyahat sağlayan sözleşmelere uygulanır.

Bireysel İş Sözleşmeleri

Madde 6

1. 3. maddedeki hükümlere rağmen, iş sözleşmesinde taraflarca seçilen hukuk, hukuk seçiminin yapılmadığı durumlarda uygulanacak hukuku gösteren ikinci paragrafın gösterdiği hukukun müdahaleci kurallarının işçiye sağladığı korumadan onu mahrum etme sonucunu doğurmaz.

2. İş sözleşmelerine uygulanacak hukuk 3. maddeye göre taraflarca seçilmemişse,

- (a) İşçi geçici olarak başka bir ülkede çalışıyor olsa bile, işçinin mutad olarak edimini yerine getirdiği ülke hukuku uygulanır; veya
- (b) Eğer işçi belirli bir ülkede mutad olarak işini yerine getirmiyorsa onu işe alan işyerinin bulunduğu ülke hukuku uygulanır.

Meğer ki halin özelliklerinden akdin bir başka ülke hukuku ile daha yakın irtibatlı olduğu anlaşılın, bu durumda sözleşme, bu ülke hukuku tarafından idare edilir.

Doğrudan Uygulanan Kurallar

Madde 7

1. Bu Konvansiyonda gösterilen ülke hukuku uygulanırken hukukî ilişkinin yakından bağlantılı olduğu diğer bir ülkenin doğrudan uygulanan kurallarına – eğer sonuncu ülkenin hukukuna göre sözleşmeye uygulanacak hukuk hangi hukuk olursa olsun bu kurallar uygulanmak zorun-

daysa – etki tanınmalıdır. Doğrudan uygulanan kurallara etki tanınıp tanınmayacağı hususunda bu kuralların yapısı, amaçları ve uygulandıklarında ve uygulanmadıklarında ortaya çıkan sonuçlar göz önünde bulundurulacaktır.

2. Konvansiyondaki hiç bir kural, mahkemenin hukukunda yer alan ve sözleşmeye uygulanacak hukuka rağmen doğrudan uygulanan kural niteliğinde bulunan kuralların uygulanmasını sınırlandırmaz.

Maddî Geçerlilik

Madde 8

1. Bir sözleşmenin veya sözleşmedeki herhangi bir hükmün varlığı ve geçerliliği sözleşmenin geçerli olması halinde Konvansiyona göre hangi hukuk uygulanacaksa o hukuka göre belirlenir.

2. Ne var ki, rızanın varlığının bir önceki paragrafta gösterilen hukuka göre belirlenmesinin makul olmayacağı şartlardan anlaşılıyorsa taraflardan biri iradesinin olmadığı hususunda mutad meskeninin bulunduğu ülke hukukuna dayanabilir.

Şekli Geçerlilik

Madde 9

1. Aynı ülkede bulunan kişiler arasındaki sözleşme, eğer Konvansiyona göre belirlenen esasa uygulanacak hukukun veya sözleşmenin yapıldığı ülke hukukunun şekil şartlarını yerine getirmişse şeklen geçerlidir.

2. Farklı ülkelerde bulunan kişiler arasındaki sözleşme, Konvansiyona göre belirlenen esasa uygulanacak hukukun veya bu ülkelerden birinin hukukunun şekil şartlarını yerine getirmişse şeklen geçerlidir.

3. Sözleşme bir temsilci tarafından yapılmışsa, temsilcinin muamele yaptığı ülke 1 ve 2. paragraflarda kastedilen ülkedir.

4. Mevcut veya ileride yapılacak olan bir sözleşmeye hukuken tesir edecek muamele, eğer Konvansiyona göre sözleşmeyi idare eden veya idare

re edecek olan hukukun veya muamelenin yapıldığı yer hukukunun şekil şartlarını yerine getirmişse şeklen geçerlidir.

5. Önceki paragrafta yer alan hükümler 5. maddenin kapsadığı ve ikinci paragrafta veya 5. maddede belirtilen şartlar altında yapılan sözleşmelere uygulanmaz. Böyle bir sözleşmenin şekli geçerliliği tüketicinin mutad meskeninin bulunduğu ülke hukuku tarafından idare edilir.

6. Bu maddenin 1 ve 4. paragraflarına rağmen, konusu gayrimenkul mal üzerindeki bir hak veya gayrimenkul malın kullanımına ilişkin bir hak olan sözleşmeler, eğer gayrimenkulün bulunduğu ülkenin hukukunda sözleşmeye uygulanacak hukuk hangi hukuk olursa olsun veya sözleşmenin yapıldığı yer neresi olursa olsun emredici nitelikte düzenlenmiş şekil şartları varsa, bu hukukun emredici nitelikteki şekil şartlarına tâbidir.

Esasa İlişkin Hukukun Uygulama Alanı

Madde 10

1. Bu Konvansiyonun 3-6 ve 12. maddelerine göre sözleşmeye uygulanacak hukuk özellikle:

- (a) yorumuna,
- (b) ifasına,
- (c) mahkemenin usul hukukunun kendisine verdiği yetki ölçüsünde zararların değerlendirilmesi de dahil sözleşmenin ihlâlinin sonuçlarına,
- (d) borcun sona erme sebeplerine, zamanaşımı ve dava zamanaşımına,
- (e) sözleşmenin hükümsüzlüğünün sonuçlarına

uygulanır.

2. Sözleşmenin ifa usulü ve eksik ifası durumunda yapılacak olan işlemler hususunda ifanın yapılacağı yer hukuku göz önüne alınacaktır.

Ehliyetsizlik

Madde 11

Aynı ülkede bulunan taraflar arasında yapılan sözleşmede bu ülke hukukuna göre ehliyete sahip olan gerçek kişi, eğer karşı taraf sözleşme yapılırken kendisinin ehliyetsiz olduğunun farkına varmış veya ihmali sonucunda farkına varamamışsa, diğer bir hukuka göre ehliyetsiz olduğunu ileri sürebilir.

Alacağın İradî Temliki

Madde 12

1. Diğer bir kimseye (borçluya) karşı bir hakkın iradî temlikinde, temlik edenle temlik edilen arasındaki karşılıklı borçlar Konvansiyona göre temlik edenle temlik edilen arasındaki sözleşmeye uygulanacak hukuk tarafından idare edilir.

2. Devrin konusu olan hakkı idare eden hukuk bu hakkın devredilebilirliğini, temlik edilen ile borçlu arasındaki ilişkiyi, devrin borçluya hangi şartlar altında ileri sürülebileceğini ve borçlunun borçlarını ifa edip etmediğine dair tüm sorunları idare eder.

Halefiyet

Madde 13

1. Bir kişi (alacaklı) diğer bir kişiye (borçlu) karşı sözleşmeden doğan bir iddiaya sahipse ve üçüncü kişi alacaklıyı tatmin etmekle yükümlüyse veya bu yükümlülüğü yerine getirmek için alacaklıyı tatmin etmişse, üçüncü kişinin alacaklıyı tatmin etmesi yükümlülüğünü idare eden hukuk, alacaklı ile borçlu arasındaki ilişkinin tâbi olduğu hukuka göre alacaklının borçluya karşı sahip olduğu hakları üçüncü kişinin kullanıp kullanamayacağını ve eğer kullanabilecekse bunu tamamen mi yoksa sınırlı ölçüde mi yapabileceğini belirler.

2. Aynı kural birden fazla kişinin sözleşmeden doğan iddianın muhatabı olduğu ve içlerinden birinin alacaklıyı tatmin ettiği durumlarda da uygulanacaktır.

*Ispat Yükü vb.**Madde 14*

1. Bu Konvansiyona göre sözleşmeyi idare eden hukuk, sözleşme hukukundaki, kanuni karineler öngören ve ıspat yükünü belirleyen kuralları kapsadığı ölçüde uygulanacaktır.

2. Sözleşme veya hukuki etkiye sahip olması istenilen muamele, ıspat usulünün mahkemece yerine getirilmesinin mümkün olması şartıyla, mahkemenin hukukunun veya 9. maddede belirtilen sözleşmeyi veya muameleyi şeklen geçerli sayan hukuklardan birinin tanıdığı her türlü ıspat usulü ile ıspatlanabilir.

*Atfin İstisna Edilmesi**Madde 15*

Bu Konvansiyonda belirlenen ülke hukukunun uygulanması o ülkenin devletler özel hukuku kuralları dışında yürürlükte olan hukuk kurallarının uygulanması anlamına gelir.

*Kamu Düzeni**Madde 16*

Bu Konvansiyonda belirlenen ülkenin hukukundaki bir kuralın uygulanması, eğer böyle bir uygulamanın mahkemenin kamu düzenine (ordre public') açıkça aykırılık oluşturması halinde reddedilebilir.

*Geçmişe Etkili Olmama**Madde 17*

Bu Konvansiyon bir akit devlette, Konvansiyonun kendi ülkesinde yürürlüğe girmesinden sonra yapılan sözleşmeler için uygulanacaktır.

Ortak Yorum

Madde 18

Yukarıdaki yeknesak kuralların yorumunda ve uygulanmasında bu kuralların milletlerarası karakteri ve yorumlarında ve uygulanmalarında yeknesaklığın başarılması arzusu göz önünde bulundurulacaktır.

Birden Fazla Hukuk Sistemine Sahip Olan Devletler

Madde 19

1. Bir devlet, sözleşmeden doğan borçlar konusunda her birinin kendi hukuk kurallarına sahip olduğu birden fazla eyaleti (toprak parçasını) kapsıyorsa her bir eyalet (toprak parçası) bu Konvansiyona göre uygulanacak hukukun belirlenmesi açısından ayrı bir ülke olarak dikkate alınır.

2. Sözleşmeden doğan borçlar konusunda her birinin kendi hukuk kurallarına sahip olduğu birden fazla eyaletten (toprak parçasından) oluşan bir devlet, eyaletler (toprak parçaları) arasındaki kanunlar ihtilâfı halinde bu Konvansiyonu uygulamakla yükümlü değildir.

Topluluk Hukukunun Üstünlüğü

Madde 20

Bu Konvansiyon, sözleşmeden doğan borçlarla ilgili kanunlar ihtilâfı kuralları koyan ve Avrupa Toplulukları kurumlarının düzenlemelerinin kapsadığı veya kapsayacağı veya millî hukuklara aktarılan hükümlerin uygulanmasına tesir etmez.

Diğer Konvansiyonlarla İlişki

Madde 21

Bu Konvansiyon bir âkit tarafın, taraf olduğu veya olacağı milletlerarası konvansiyonların uygulanmasına hâlel getirmez.

Çekinceler

Madde 22

1. Her bir âkit taraf imza, onay, kabul veya tasdik sırasında aşağıdaki hükümlerin uygulanmaması için çekince koyabilir:

- (a) Madde 7 (1) hükmü,
- (b) Madde 10 (e) hükmü.

2. Her bir âkit taraf 27(2). maddeye göre Konvansiyonun kendisine bağlı diğer ülkelere teşmil edilmesi bildiriminde bulunurken bu çekincelerden birini veya birden fazlasını teşmilin kapsamında bahsedilen ülkelerin bir kısmı veya tamamı ile sınırlandırabilir³.

3. Her bir âkit taraf koymuş olduğu çekinceyi geri alabilir; geri alma bildiriminin yapılmasından sonra 3. ayın birinci günü çekincenin etkisi sona erer.

III. KISIM

SON HÜKÜMLER

Madde 23

1. Bu Konvansiyonun bir âkit devlette yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu devlet Konvansiyonun uygulama alanına giren sözleşme tiplerinden herhangi birine ilişkin olarak yeni kanunlar ihtilâfı kabul etmek isterse, bu niyetini Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreterliği vasıtasıyla diğer imzacı devletlere bildirecektir.

2. Her bir imzacı devlet, Genel Sekreterlik tarafından yapılan bildirim tarihini izleyen 6 ay içinde imzacı devletler arasında anlaşmaya varılması için müzakereler düzenlenmesini talep edebilir.

3. Eğer hiç bir imzacı devlet bu süre içinde müzakere talebinde bulunmazsa veya Genel Sekreterliğe yapılan bildirimini takip eden 2 yıl içinde

³ 2. paragraf 1992 Katılma Konvansiyonunun 2 (1). maddesi ile metinden çıkarılmıştır (OJ 26.1.1998, C.27, s. 40 dn.1).

müzakereler sonucunda anlaşmaya varılamazsa, ilgili âkit taraf gösterilen şekilde kendi hukukunu tadil edebilir. Bu devlet tarafından esas alınan ölçüler Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği vasıtasıyla diğer imzacı devletlerin bilgisine sunulur.

Madde 24

1. Eğer bu Konvansiyonun bir âkit devlette yürürlüğe girdiği tarihten sonra, bu âkit devlet, esas amacı veya esas amaçlarından biri bu Konvansiyonun uygulandığı herhangi bir konuya ilişkin devletler özel hukuku kuralları koyan çok taraflı bir konvansiyona taraf olmak isterse 23. maddede belirtilen usul uygulanır. Bununla beraber, bu maddenin 3. paragrafında belirtilen 2 yıllık süre bir yıla indirilir.

2. Bir önceki paragraftaki usul, bir âkit tarafın veya Avrupa Topluluğu üyelerinden birinin çok taraflı Konvansiyona zaten taraf olması veya ilgili devletin zaten taraf olduğu Konvansiyonun gözden geçirilmesi amacıyla yapılması veya Avrupa Topluluklarının kurucu andlaşmaları çerçevesinde yapılmış bir konvansiyon olması halinde, takip edilmek zorunda değildir.

Madde 25

Eğer bir âkit devlet, 4(1). maddenin kapsamadığı anlaşmaların yapılmasından bu Konvansiyonla gerçekleştirilen yeknesaklığa hâlele geleceğini düşünüyorsa bu devlet, Avrupa Toplulukları Konseyi Genel sekreterliğinden bu Konvansiyonun imzacı devletleri arasında müzakereler düzenlemesini talep edebilir.

Madde 26

Her bir âkit taraf bu Konvansiyonun revizyonunu talep edebilir. Bu durumda revizyon konferansı Avrupa Toplulukları Konsey Başkanı tarafından toplanır.

Madde 27⁴

1. Bu Konvansiyon Greenland dahil âkit taraflara ait Avrupa topraklarında ve Fransız Cumhuriyetinin ülkesinin tamamında uygulanır.
2. 1. paragrafa rağmen:
  - (a) Bu Konvansiyon, Faroe adalarında uygulanmaz. Meğer ki Danimarka Krallığı aksi bir beyanda bulunsun.
  - (b) Bu Konvansiyon uluslararası ilişkiler bakımından Birleşik Krallığın sorumlu olduğu ve Birleşik Krallığın dışında bulunan Avrupa topraklarında uygulanmaz Meğer ki Birleşik Krallık bu topraklar için aksi bir beyanda bulunsun.
  - (c) Bu Konvansiyon Hollanda Antillerinde, eğer Hollanda Krallığı bu etkiyi sağlayan beyanda bulunursa, uygulanır.
3. Bu beyanlar Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreterliğine bildirilmek suretiyle her zaman yapılabilir.
4. 2(b). paragrafta belirtilen ülkelerden birinin mahkeme kararının temyizi için Birleşik Krallıkta başlatılan yargılama prosedürü bu ülkelerin mahkemelerinde yürütülen prosedürler olarak farzedilir.

Madde 28

1. Bu Konvansiyon 19 Haziran 1980 tarihinde Avrupa Ekonomik Topluluğunun kurucu andlaşmasına taraf devletlerin imzasına açılmıştır.
2. Bu Konvansiyon imzacı devletlerin teyit, kabul ve onayına tâbidir. Onay, kabul ve teyit belgeleri Avrupa Toplulukları Konseyi Genel sekreterliğine tevdi edilir⁵.

⁴ 27. madde 1992 Katılma Konvansiyonu ile metinden çıkarılmıştır (OJ 26.1.1998, C. 27, s. 41 dn.1).

⁵ Katılma Konvansiyonlarının nasıl onaylanacağı için bkz. 1984 Katılma Konvansiyonu md. 3; 1992 Katılma Konvansiyonu için md. 4; 1996 Katılma Konvansiyonu için md. 5.

Madde 29⁶

1. Bu Konvansiyon, 7. onay, kabul veya tasdik belgesinin tevdiini takip eden üçüncü ayın birinci günü yürürlüğe girer.
2. Bu Konvansiyon; onay, kabul veya tasdik işlemini sonradan yapan her imzacı devlet için onay, kabul veya tasdik belgesinin tevdiini takip eden üçüncü ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 30

1. Bu Konvansiyon, sonraki bir tarihte yürürlüğe girdiği devletler açısından da, 29(1). maddeye göre yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıl yürürlükte kalır.
2. Eğer sona ermesi için yapılan bir beyan yoksa 5 yıllık sürelerle yenilenir.
3. Sona ermesini isteyen âkit devlet, 10 veya 5 yıllık sürenin sona ermesinden en az 6 ay önce Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreterliğine bildirimde bulunmalıdır. Sona erme 27(2). madde kapsamında yapılan teşmil beyanının kapsadığı toprakların her biri ile sınırlanabilir⁷.
4. Sona erme sadece bildirimi yapan devlet açısından sonuç doğurur. Konvansiyon diğer âkit devletler arasında yürürlükte kalmaya devam eder.

Madde 31⁸

Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Ekonomik Topluluğunun kurucu andlaşmasına taraf olan devletlere aşağıdaki hususları bildirir:

---

⁶ Katılma Konvansiyonlarının yürürlüğe nasıl gireceği konusunda bkz. 1984 Katılma Konvansiyonu md. 4; 1992 Katılma Konvansiyonu md. 5; 1996 Katılma Konvansiyonu md. 6.

⁷ Son cümle 1992 Katılma Konvansiyonu ile metinden çıkarılmıştır (OJ 26.1.1998, C. 27, s. 42 dn.1).

⁸ Katılma Konvansiyonlarıyla ilgili olarak yapılacak bildirimler için bkz. 1984 Katılma Konvansiyonu md. 5; 1992 Katılma Konvansiyonu md. 6; 1996 Katılma Konvansiyonu md. 7.

- (a) imzaları,
- (b) teyit, kabul ve onay belgelerininin depozite edildiğini,
- (c) Konvansiyonun yürürlüğe girdiği tarihi,
- (d) 23, 24, 25, 26, 27 ve 30. maddelere göre yapılan bildirimleri⁹,
- (e) 22. maddede söz edilen çekinceleri ve geri alınan çekinceleri.

Madde 32

Bu Konvansiyona eklenen Protokol onun ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

Madde 33¹⁰

İrlanda, İtalyan, Alman, Fransız, İngiliz, Hollanda ve Danimarka dillerinde her biri aynı ölçüde bağlayıcı asıl nüshalar halinde düzenlenen Konvansiyon Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreterliğinin arşivinde depo edilmiştir. Genel Sekreter her imzacı devletin hükümetine onaylı bir nüsha gönderir.

Ki bunun kanıtı olarak, gerekli şekilde yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar, bu Konvansiyonu imzalamışlardır.

19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da yapılmıştır.

İmzalar

⁹ Bu bend, 1992 Katılma Konvansiyonu ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“(d) 23, 24, 25, 26 ve 30. maddelere göre yapılan bildirimleri”.

¹⁰ Katılma Konvansiyonlarının onaylı metinlerinin arşive alınması ve Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreterliği tarafından ilgili devletlere metinlerin gönderilmesi hususunda bkz. 1984 Katılma Konvansiyonu md. 2, 6; 1992 Katılma Konvansiyonu md. 3,7; 1996 Katılma Konvansiyonu md. 4, 8.

PROTOKOL¹¹

Yüksek Âkit Taraflar Konvansiyonun eki olan aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

Konvansiyondaki hükümlere rağmen, Danimarka menkullerin deniz yoluyla taşınması konusuna ilişkin Soloven'in (Deniz Ticaret Kanununun) 169. paragrafındaki kuralları saklı tutabilir ve bu kuralları Konvansiyonun 23. maddesinde tanımlanan usulü takip etmeksizin revizyon edebilir.

Ki bunun kanıtı olarak gerekli şekilde yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar bu Protokolü imzalamışlardır.

19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da yapılmıştır.

İmzalar

ORTAK DEKLERASYON

Sözleşmeden doğan borçlara uygulanacak hukuk hakkında Konvansiyonun imzası esnasında Belçika Krallığı, Danimarka Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İrlanda, İtalya Cumhuriyeti, Luxemburg Büyük Düşesi, Hollanda Krallığı, Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Kuzey İrlanda hükümetleri,

¹¹ Bu protokol 1996 Katılma Konvansiyonu ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:
“Yüksek Âkit Taraflar Konvansiyonun eki olan aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

Konvansiyondaki hükümlere rağmen; Danimarka, İsveç ve Finlandiya malların deniz yoluyla taşınmasına bağlı sorunlara uygulanacak hukuka ilişkin millî mevzuat hükümlerini saklı tutabilir ve bu hükümleri Konvansiyonun 23. maddesinde tanımlanan usulü takip etmeksizin tâdil edebilir. Bu bağlamda, uygulanacak millî mevzuat hükümleri aşağıdadır:

– Danimarka'da Solov'un (deniz hukuku) 252 ve 321 (3)-(4). paragraflar,

– İsveçte, “sjölagen”ın (deniz hukuku) 13. bölüm madde 2 (1)-(2) ve “merilaki”/”sjölagen” (deniz hukuku)'nun 14. bölüm madde 1 (3).

Ki bunun kanıtı olarak gerekli şekilde yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar bu Protokolü imzalamıştır.

19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da imzalanmıştır” (OJ 26.1.1998, C.27, s. 44.)

- I. farklı (dillerde düzenlenen) metinlerdeki kanunlar ihtilâfı kuralları arasındaki ayrılıkları ve bu kurallar arasındaki farklılıkları mümkün olduğunca gidermek isteğiyle, ihtiyaç hasıl olursa, Avrupa Toplulukları kurumlarının kurucu andlaşmaları ile kullandıkları yetkileri dahilinde bu Konvansiyonla mümkün olduğunca uyumlu kanunlar ihtilâfı kurallarını kabul etmek gayretinde olma isteğinin ifadesiyle,
- II. eğer imzacı devletlerden herhangi biri, bu Konvansiyonun imza tarihinden itibaren 24. madde ile bağlı oluncaya kadar, 24. maddenin uygulanacağı bir usulle herhangi bir konvansiyona taraf olmak isterse birbirine danışma niyetlerinin beyanıyla ,
- III. sözleşmeden doğacak borç ilişkilerine uygulanacak hukuk hakkındaki konvansiyonun, Avrupa Toplulukları içinde kanunlar ihtilâfı kurallarının birleştirilmesine yaptığı katkıyı dikkate alarak, Avrupa Toplulukları üyesi haline gelen herhangi bir devletin bu Konvansiyona katılması düşüncesinin ifadesiyle.

Ki bunun kanıtı olarak, gerekli şekilde yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar, bu Ortak Deklerasyonu imzalamışlardır.

İmzalar

19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da yapılmıştır.

İmzalar

ORTAK DEKLERASYON

Belçika Krallığı, Danimarka Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İrlanda, İtalya Cumhuriyeti, Luxemburg Büyük Düşesi, Hollanda Krallığı, Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Kuzey İrlanda

Sözleşmeden doğan borç ilişkilerine uygulanacak hukuk hakkında konvansiyonu imzalamakla,

Mümkün olduğunca Konvansiyonun etkin bir şekilde uygulanmasını temin etmek arzusuyla,

Konvansiyonun ortak etkisini zedeleyecek yorum farklılıklarını önlemek gayretiyle,

Aşağıdaki hususlarda hazır olduklarını beyan ederler:

1. Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na belirli konularda yetki tanıma imkânını inceleme ve eğer gerekirse bu sonucu sağlayacak bir anlaşma müzakere etme¹²,
2. temsilciler arasında düzenli aralıklarla toplantılar düzenleme.

Ki bunun kanıtı olarak, gerektiği şekilde yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar, bu Ortak Deklarasyonu imzalamışlardır.

19 Haziran 1980 tarihinde Roma'da yapılmıştır.

İmzalar

---

¹² Konvansiyonda yer alan kuralların üye devletlerin mahkemeleri tarafından farklı şekilde yorumlanmasını önlemek amacıyla yorum konusunda Adalet Divanının yetkisini tesis eden iki protokol yapılmıştır. Protokollerin metni için bkz. "First Protocol and Second Protocol on the Interpretation by the Court of Justice of the European Communities of the Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations", Official Journal of the European Communities (20.2.1989), L. 48, s. 1-18.

Avrupa Topluluğuna sonradan giren devletlerin bu Protokollere taraf olması nedeniyle yapılan değişiklikleri içeren son metinler için bkz. OJ 26.1.1998, C. 27, s. 47-53.